

HISTORIE LYŽOVÁNÍ

Vznik lyží

Vývoj lyží a lyžování je úzce spjat s vývojem lidstva. Nejstarší historické doklady o existenci a používání lyží jsou skalní a jeskynní kresby, vykopávky a nálezy v Norsku, Finsku, Švédsku, Rusku, Mongolsku, Číně a Koreji. Tyto nálezy pocházejí z neolitu, mladší doby kamenné. Předchůdcem lyží byly patrně sněžnice, tato domněnka ale nebyla nikdy prokázána. Lyže umožnily nový druh pohybu člověka na sněhu, člověk přešel od chůze ke skluzu a později k jízdě. Všechny skalní a jeskynní kresby znázorňují lovce s lyžemi, kteří jsou maskovaní zvířecí hlavou. Nejznámější skalní kresba je v Norsku, její stáří se odhaduje na 5 tisíc let.

Z vykopávek a rašeliništních nálezů na území Skandinávie, střední Asie, Číny a Koreje se usuzuje, že se lyže vyvíjely současně na různých místech. Za pravlast lyží lze ale považovat Sibiř v oblasti horního toku Jeniseje a Horní Tunguzky (území mezi Bajkalem a Altajem).

Předsportovní využití lyží

Předsportovní využití lyží zahrnuje období od objevu lyží do poloviny 19. století. V této etapě byly lyže používány především k dopravě, lovu a později také k poštovnímu spojení a válečným účelům (hlavně Norsko a Rusko).

První lyžaři používali různé typy lyží:

- **Jižní lyže**
  - Rusko, jižní Finsko, Švédsko,
  - vpředu i vzadu seříznuté do špičky, uprostřed zesílené a vydlabané pro nohu.
- **Arktické lyže**
  - severní Sibiř, severní Skandinávie,
  - skluznice byla potažena kožešinou srstí vzad, při pohybu se používala jedna hůl.
- **Severské lyže**
  - lyže se lišily délkou a šířkou, delší (3 m) sloužila ke skluzu, kratší (2 m) k odrazu,
  - ve Skandinávii se tento typ používal do poloviny 19. století.
- **Bahenní lyže**
  - tyto lyže používali rybáři v pobřežních oblastech Číny, Koreje a severní Evropy.

Sportovní použití lyží

Počátek sportovního lyžování můžeme datovat rokem 1843 (2. dubna), kdy se v norském Tromsø konaly první novodobé závody. Ve druhé polovině 19. století se lyžování stává sportovním odvětvím. Centrem se stala oblast Telemarken.

Organizované lyžování se datuje od roku 1861 založením prvního lyžařského klubu v Norsku. V roce 1877 byl založen Christiania Ski Club, který se stal mezníkem lyžařského hnutí. Tento klub od roku 1879 organizoval lyžařské závody, které se staly nejslavnějšími na světě. Soutěže se konaly v běhu, ve skoku i ve slalomu a uskutečnil se zde i první vytrvalostní závod v běhu na 50 km. Závody se dodnes konají na Holmenkollenu.

Použitá literatura

1. Gnad, T. a kol. (2002). *Kapitoly z lyžování*. Praha, Czech republic: Charles University in Prague
2. Kovařík, V. a kol. (1991). *Teorie a didaktika lyžování*. Brno, Czech republic: Masaryk University in Brno
3. Příbramský, M. (1999). *Lyžování*. Praha, Czech republic: Grada
4. Strobl, K. & Bedřich, L. (1999). *Učíme lyžovat*. Olomouc, Czech republic: Palacký University Olomouc